

حکمت

صحیفه سجادیه، دعای سی و هفتم

امام سجاد (ع)

خداوندا، شاکرترین بندگان از شکر تو ناتوان و عابدترین آنان از طاعت مقصر است، کسی مستوجب آن نیست که از باب استحقاق، او را مورد مغفرت قرار دهی، یا بر اساس سزاواری از او خشنود باشی، پس هر که را بیامیزی از احسان توست و از هر که خشنود شوی بر اثر تفضل توست.

دلایل اهمیت سواد رسانه:

✳️ سواد رسانه‌ای این تفکر را در ذهن فعال می‌کند که رژیم استفاده از رسانه خود را مورد سوال، ارزیابی، درک و قدردانی قرار دهیم و این مساله باعث می‌شود که به مصرف‌کنندگان و کاربران فعال رسانه‌ای تبدیل شویم. ✳️ سواد رسانه‌ای باعث می‌شود آموزش و پرورش فعلی پیشرفت کند و مدل یادگیری دانش آموز بر محور شناخت چندین هوش و تجزیه و تحلیل و مدیریت اطلاعات به جای حفظ کردن اطلاعات باشد.

✳️ رسانه‌هایی از جمله موسیقی، کمیک، تلویزیون، بازی‌های ویدیویی، اینترنت و حتی تبلیغات، بخشی از زندگی همه بچه‌هاست که از آن لذت می‌برند. سواد رسانه‌ای تلاش می‌کند از این تجربیات استفاده کرده و در مسیر آموزش از تجربیات زیسته کودکان در ارتباط با رسانه استفاده کند.

✳️ آموزش رسانه به افراد باعث می‌شود که آنها به استفاده خلاقانه از ابزارهای چندرسانه‌ای تشویق شوند.

✳️ در جامعه‌ای که نگران افزایش بی‌تفاوتی افراد نسبت به روند سیاسی و در کل اخبار جامعه هستند، آموزش رسانه‌ها افراد را درگیر مسائل «دنیای واقعی» می‌کند. این روند باعث می‌شود افراد خود را شهروندان فعال و مشارکت‌کننده بالقوه در بحث‌های عمومی بدانند.

✳️ در یک جامعه با تکثر نژادی و عقیدتی و تفکری، مطالعه رسانه‌ها به افراد کمک می‌کند تا به درک این مساله برسند که چگونه نمایش رسانه‌ها می‌تواند بر نحوه مشاهده ما نسبت به گروه‌های مختلفی که در جامعه حضور دارند، تأثیر بگذارد. این درک باعث می‌شود افراد نسبت به تنوع نژادی، فکری و عقیدتی آگاه باشند و عمیق‌تر به این تفاوت‌ها نگاه کنند.

✳️ آموزش رسانه‌ای یک آموزش میان رشته‌ای است که باعث می‌شود سرفصل‌های درسی مانند تاریخ، زبان، بهداشت و هنر به یکدیگر مرتبط شود. یعنی نشان می‌دهد چگونه عوامل دست به دست هم می‌دهند تا اتفاقی شکل بگیرد.

✳️ سواد رسانه‌ای به کودکان کمک می‌کند تا آنچه در رسانه‌ها بازنمایی شده را نقد کنند و به آنها می‌آموزد که هنگام مقایسه خشونت رسانه‌ای و خشونت در زندگی واقعی و همچنین قهرمانان رسانه‌ای و قهرمانان زندگی واقعی کدام را بپذیرند و الگوی خود قرار دهند و متوجه این مساله شوند که رسانه چه نقش‌ها و انتظاراتی را واقعاً بازتاب داده و کجا واقعیت را وارونه نمایش می‌دهد.

✳️ با توجه به این‌که بیشتر افراد برای تحقیق به اینترنت متوسل می‌شوند، آموزش رسانه یکی از مولفه‌های اساسی آموزش فناوری ارتباطات و اطلاعات است که به افراد در ایجاد مهارت‌هایی مانند تفکر انتقادی و روش‌های جست‌وجوی بهتر و ارزیابی و اعتبارسنجی اطلاعات به دست آمده کمک می‌کند.

تاریخچه

سواد رسانه‌ای با تاریخ اختراعات رسانه‌ای ارتباط تنگاتنگی دارد. از نقاشی‌های داخل غار گرفته تا نقاشی‌های دیواری کلیسا، از کتاب‌ها تا رایانه‌ها تا قصه‌گویی دیجیتال. انسان‌ها همیشه سعی در برقراری ارتباط و آموزش نسل‌های جدید از طریق انواع مختلف رسانه‌ها داشتند. اختراع هر رسانه همیشه مورد سوال، ترس و بحث قرار می‌گرفت. «زمانی که دهکده جهانی تحقق یابد، لازم است انسان‌ها به سواد جدیدی به نام سواد رسانه‌ای دست یابند. فرهنگ دیگر در چارچوب مرزهای جغرافیایی تعریف نمی‌شود. فرهنگ راه مردم دنیا می‌سازند» مارشال مک لوهان محقق ارتباطات کانادایی، جنبش آموزشی سواد رسانه‌ای را برای آمریکای شمالی در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ راه‌اندازی کرد. کانادا یکی از پیشگامان قرار دادن درس سواد رسانه در سرفصل آموزش مدارسش بود.

قسمت اول

سواد رسانه‌ای چیست و چرا برای والدین مهم است؟

فراتر از «بابا آب داد»

از نخستین ساعات روز، مادر حال برقراری ارتباط هستیم و زندگی اجتماعی مادر این ارتباطات شکل می‌گیرد. با پیشرفت اینترنت، دامنه این ارتباطات به سراسر دنیا گسترده شده است. به لطف رسانه‌های اجتماعی ما دیگران را وارد جزئی‌ترین و خصوصی‌ترین لحظات زندگی مان کرده‌ایم. اما آیا ما اجازه داده‌ایم؟ اگر بله آیا این تصمیم درستی بوده؟ و اگر نه، آیا توانسته‌ایم از حریم خودمان محافظت کنیم و اصلاً در این دنیای ارتباطات و اطلاعات آیا می‌توانیم برای خود حریمی امن پیدا کنیم؟ پاسخ به این سوال پیش از هر چیز با درک درست از ارتباط و رسانه البته و سواد به نام سواد رسانه شکل می‌گیرد. در هفته‌های آتی، سلسله مطالبی درباره سواد رسانه در این صفحه خواهید خواند، درباره چرایی اهمیت سواد رسانه، کارکرد آن و همچنین لزوم آموزش آن به کودکان و نکاتی درباره نحوه آموزش.

زهر صالحی نیا

کارشناس
سواد رسانه

دنیای رسانه‌ها

ما هر روز در معرض حجم زیادی از اطلاعات از سمت رسانه‌ها هستیم اما با این اطلاعات چه می‌کنیم؟! سواد رسانه، توانایی دسترسی، تحلیل، ارزیابی و ایجاد رسانه است. سواد رسانه، سواد شناخت و مدیریت این ارتباطات است و به درک ماهیت پیام‌های دریافتی و تحلیل آن می‌پردازد. ما به عنوان مصرف‌کنندگان رسانه، در شاهراهی از پیام‌ها قرار داریم و داشتن توانایی درک، ترجمه و استفاده از اطلاعاتی که دریافت می‌کنیم مهم است. سواد رسانه یکی از شش سواد اصلی معرفی شده از سمت یونسکو است و تشخیص منبع پیام، نوع ارتباط، محتوای پیام و تمام آنچه که در مواجهه با یک پیام و قرار گرفتن در یک ارتباط باید بدانیم را شامل می‌شود.

سواد رسانه‌ای چیست؟

با اختراع چاپخانه در ۱۴۰۰ میلادی، رسانه به عنوان نوعی ارتباط فراتر از روابط بین افراد توسعه یافت. روزنامه‌ها و مجلات یک بازوی رسانه‌ای قوی در انقلاب صنعتی بودند. پیشرفت فناوری ما را هرچه بیشتر در معرض استفاده از رسانه‌ها قرار داده، مخصوصاً در ماه‌های اخیر و شرایط پیش آمده، استفاده ما از رسانه به بالاترین میزان ممکن رسیده، فرزندان ما به جای حضور در کلاس‌های درس از بستر اینترنت برای

دریافت آموزش و انتقال تکالیف خود استفاده می‌کنند و دامنه آموزش مجازی حتی به مهدهای کودک هم رسیده است. اما والدین برنامه‌ای برای حضور فرزندشان در فضای مجازی دارند؟! آموزش سواد رسانه در سنین نوجوانی و جوانی، سرفصل آموزشی مرسوم از سالیان گذشته بوده اما قرار دادن این سرفصل آموزشی برای کودکان زیر شش سال در واقع گامی فراتر است که بخش عمده این آموزش باید از سمت والدین صورت گیرد. تجربه‌های زیسته شش سال اول زندگی باعث شکل‌گیری تحلیل کلی فرد نسبت به دنیا در سال‌های آتی خواهد شد. آموزش سواد رسانه در سنین پیش از دبستان در جهت دادن مسیر دقیق و مشخص به کودک نیست، بلکه برای ارتقای مهارت تحلیل و انتخاب و تمیز دادن پیام‌ها توسط کودک است، در واقع سواد رسانه کمک می‌کند کودک به ورودی‌هایش از سمت رسانه هرچه بیشتر مسلط شود. پایه اصلی سواد رسانه‌ای پاسخ به این پنج سوال است:

- ✳️ مخاطبان یک تولید رسانه‌ای چه کسانی هستند و چرا؟
- ✳️ از منظر چه کسی داستانی روایت می‌شود؟
- ✳️ عناصر و رمزهای منحصر به فرد یک ژانر خاص چه تأثیری بر آنچه می‌بینیم، می‌شنویم یا می‌خوانیم، دارد؟
- ✳️ چگونه مخاطبان تولید رسانه‌ای یکسان را متفاوت تفسیر می‌کنند؟
- ✳️ از چه رسانه‌ای برای انتقال پیام و ایجاد ارتباط استفاده کرده‌اند و چرا؟